

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.010.01.2019

Pan
Tomasz Nowakowski
p.o. Prezesa
Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ul. Poleczki 33
02-822 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/110 Udzielanie pomocy finansowej producentom drobiu w województwie lubuskim, w związku z epizootią grypy ptaków

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gorzowskie Biuro Powiatowe Lubuskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: <i>Biuro</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Nowakowski, p.o. Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od 28.08.2019 r. Poprzednio funkcję kierownika jednostki pełnili: Daniel Obajtek od 27.11.2015 r. do 1.03.2017 r., Dariusz Golec od 2.03.2017 r. do 31.07.2017 r., Maria Fajger od 1.08.2017 r. do 27.08.2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość udzielania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: <i>Agencja</i> lub <i>ARiMR</i>) pomocy finansowej producentom drobiu, w związku z epizootią grypy ptaków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2017, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ (dalej: <i>ustawa o NIK</i>)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler/Kontrolerzy	1. Paweł Pawlak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/102/2019 z 2 września 2019 r. 2. Andrzej Misa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/101/2019 z 2 września 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Biura w kontrolowanym zakresie.

Biuro przyznało pomoc finansową 12 producentom rolnym spośród 20 wnioskujących. Analiza wybranych do szczegółowego badania wniosków³ wykazała, że Biuro nierzetelnie zweryfikowało jeden z wniosków oraz udzieliło w związku z epizootią grypy ptaków, która wystąpiła na przełomie 2016 r. i 2017 r., nienależnej pomocy finansowej w wysokości 140.600 zł (co stanowiło 5,38 % przyznanej ogółem pomocy) jednemu z producentów. Na skutek tego zaniedbania udzielono pomocy za drób znajdujący się w gospodarstwie wyznaczonym jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Szczegółowym badaniem objęto sześć wniosków: pięć wniosków o największej wartości oraz jeden według osądu kontrolera.

Dodatkowo nie ustrzeżono się błędów, które nie miały jednak znacznego wpływu na kontrolowaną działalność. W jednej ze spraw nie wezwano producenta do złożenia wyjaśnień dotyczących różnicy pomiędzy deklarowaną we wniosku wyższą liczbą drobiu, a niższą wynikająca z dołączonych dokumentów, przyjmując do wyliczenia wysokości pomocy własne założenia.

Pozostałe podmioty będące beneficjentem pomocy spełniały wszystkie wymogi niezbędne do jej otrzymania.

Decyzje w badanych sprawach wydano w terminie od 44 do 67 dni. Niewydanie badanych pięciu decyzji o przyznaniu pomocy finansowej w terminie przewidzianym przepisami prawa wynikało przede wszystkim z uwarunkowań organizacyjnych przyjętych przez centralę Agencji, która wprost wskazała dzień, począwszy od którego umożliwiono biurom powiatowym wydawanie decyzji w sprawie przyznania pomocy finansowej. Dodatkowo, ze względu na ograniczone środki finansowe i konieczność zmiany planu finansowego ARiMR, ustalono tymczasowe limity umożliwiające wystawianie przez kierowników biur ww. decyzji. Okoliczności te, w świetle obowiązującego prawa, nie mogły być jednak podstawą niewydania decyzji administracyjnych w wymaganym terminie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Pełniącą obowiązki kierownika Biura Powiatowego w Gorzowie Wlkp. od dnia 3.04.2019 r. jest Anna Mendel. W okresie objętym kontrolą pełniącymi obowiązki kierownika Biura byli: od 1.06.2016 r. do 31.03.2017 r. Barbara Ostalowska, oraz od 5.04.2017 r. do 28.02.2019 r. Szymon Kędzierski.

Zadania objęte kontrolą były realizowane przez pracowników Wydziału Działań Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich (dalej: *Wydział*).

(akta kontroli str. 27-34,39,70-78)

Prezes ARiMR, zarządzeniem nr 18/2017 z 8.02.2017 r., na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁴, (dalej: ustawa o ARiMR), oraz § 13k ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁵, zwanego dalej rozporządzeniem, wprowadził *Zasady udzielania pomocy finansowej producentowi rolnemu prowadzącemu w 2016 r. gospodarstwo, w którym utrzymywany jest drób, położone na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym, określonych w związku z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków* (dalej: *Zasady*).

W *Zasadach* określono w szczególności tryb postępowania w zakresie przyjmowania i rejestracji wniosków o udzielenie pomocy finansowej, ich weryfikacji, wypłaty środków w ramach pomocy, a także sposób obliczania wysokości pomocy dla producentów rolnych oraz termin, w jakim mogą oni składać wnioski o jej udzielenie.

(akta kontroli str. 6-26)

W *Zasadach* określono również wymagany sposób przyjęcia i rejestracji wniosku o udzielenie pomocy, w tym:

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1505.

⁵ Dz. U. poz. 187, ze zm.

- sposób ustalenia daty złożenia wniosku, w przypadku kiedy był on nadany na poczcie;
- sposób postępowania w przypadku złożenia wniosku w biurze powiatowym ARiMR niewłaściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę producenta rolnego (w takiej sytuacji powinny zostać zastosowane reguły przewidziane w art. 65 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, dalej Kpa, tj. niezwłocznie przekazuje się wniosek do właściwego biura powiatowego ARiMR, zawiadamiając jednocześnie o tym producenta rolnego. Wniosek, który wpłynął do niewłaściwego biura powiatowego przed upływem przepisanej terminu uważa się za wniesiony z zachowaniem terminu);
- dokumenty, jakie powinny być załączone do wniosku o pomoc (załącznikami do wniosku powinny być dokumenty poświadczające liczebność stada drobiu w gospodarstwie położonym na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez powiatowego lekarza weterynarii, dalej jako „PLW”, zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI).

Osobny rozdział Zasad został poświęcony wymaganemu sposobowi weryfikacji wniosku o udzielenie pomocy i wypłacie środków, w którym wskazano m.in.:

- postępowanie administracyjne w sprawie rozpatrzenia wniosku przeprowadzane ma być na podstawie przepisów Kpa (zastosowanie znajduje np. art. 35 § 2 i 3, art. 40 § 4, art. 50 § 1, art. 58 § 2, art. 64 § 2 Kpa, a kierownik biura powiatowego ARiMR, jako organ prowadzący postępowanie administracyjne w sprawie obsługi wniosku, jest obowiązany działać w oparciu o obowiązujące prawo);
- kierownicy biur powiatowych ARiMR oraz wyznaczeni koordynatorzy w oddziałach regionalnych ARiMR są obowiązani do bieżącego monitoringu występowania nowych ognisk HPAI oraz obszarów określonych jako zapowietrzony i zagrożony, a także do nawiązania współpracy z PLW, w celu kontroli i potwierdzenia dat otrzymania przez PLW zawiadomień o podejrzeniu wystąpienia HPAI;
- liczbę sztuk drobiu przedstawioną we wniosku należy skonfrontować z załączonymi do wniosku dokumentami, potwierdzającymi liczebność stada na dzień poprzedzający otrzymanie przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI. Jeżeli liczba sztuk drobiu wskazana we wniosku jest większa niż w dokumentach potwierdzających liczebność stada, wnioskodawcę należy wezwać do złożenia wyjaśnień. W przypadku, gdy producent rolny nie złoży wyjaśnień w terminie określonym w wezwaniu lub gdy wnioskowana liczba sztuk drobiu jest mniejsza niż wynika to z dokumentów załączonych do wniosku, do wyliczenia wysokości pomocy przyjmuje się mniejszą liczbę ptaków.

W Zasadach wymieniono również przesłanki podjęcia decyzji negatywnej, które były zgodne z przepisami rozporządzenia (§13k ust. 1 oraz ust. 7).

(akta kontroli str. 6-26)

2. W 2017 r. do Biura wpłynęło łącznie 20 wniosków o udzielenie pomocy finansowej hodowcom drobiu w związku z epizootią grypy ptaków na kwotę ogółem

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 2096, ze zm.

2.831.480 zł. Pomoc w wysokości ogółem 2.615.540 zł przyznano 12 producentom rolnym prowadzącym gospodarstwa, w których utrzymywany był drób⁷.

Do szczegółowej analizy wybrano sześć największych pod względem kwotowym decyzji/spraw o łącznej wartości 2.051.675 zł, tj. 78,4 % ogółem przyznanej pomocy.

Wszystkie analizowane wnioski zostały złożone na obowiązującym formularzu, a Biuro sporządziło i wydało wnioskodawcom potwierdzenia przyjęcia wniosku (stosując obowiązujący wzór) oraz nadało numery identyfikacyjne.

Wzór wniosku przygotowany przez ARiMR nie zawierał istotnych, z punktu widzenia weryfikacji danych, tj.: lokalizacji (adresu) gospodarstwa, w którym przetrzymywano drób oraz daty otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI.

Wnioski zostały podpisane przez osoby uprawnione do reprezentowania spółek (Biuro posiadało stosowny odpis z KRS) lub osoby fizyczne prowadzące gospodarstwa.

(akta kontroli str. 3-5,)

3. Spośród wybranych do analizy wniosków, każdy z beneficjentów pomocy był ujęty w systemie ewidencji prowadzonym przez Agencję, a wszystkie podmioty prowadziły w 2016 r. gospodarstwo w rozumieniu art. 2 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁸ (dalej: *uozz*).

(akta kontroli str. 41-64)

Weryfikację ww. wniosków przeprowadzono w oparciu o karty weryfikacji wniosku oraz karty kontroli wizualnej wniosku, stanowiące załączniki do Zasad. Każdy z wniosków został sprawdzony i zweryfikowany poprzez wypełnienie karty weryfikacyjnej przez dwóch pracowników Biura i zatwierdzony przez kierownika Biura.

Pomoc finansowa producentom drobiu przyznana została w dwóch przypadkach na podstawie wniosku dotyczącego brojlerów kurzych, natomiast cztery pozostałe dotyczyły hodowli indyków.

(akta kontroli str. 3-4, 40)

W każdym z sześciu analizowanych wniosków zawarto oświadczenie wnioskodawcy o spełnianiu kryterium z załącznika nr 1 do rozporządzenia Komisji (WE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorze rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁹, dotyczącego statusu przedsiębiorstwa (mikroprzedsiębiorstwo, małe lub średnie przedsiębiorstwo) oraz rodzaju prowadzonej działalności. Wśród analizowanych wniosków trzy były złożone przez średnie przedsiębiorstwa i trzy przez mikroprzedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 3-4)

4. Każde z gospodarstw, w których prowadzona była działalność przez wybranych do badania hodowców drobiu, położone było w obszarze zapowietrzonym lub

⁷ W 4 przypadkach wnioski pozostawiono bez rozpoznania z powodu nieusunięcia braków formalnych, w 2 przypadkach postanowiono o odmowie wszczęcia postępowania ze względu na złożenie wniosków po terminie, w 1 przypadku umorzono postępowanie ze względu na wycofanie wniosku, oraz w 1 przypadku wydano decyzję o odmowie udzielenia pomocy ze względu na decyzję PLW w Gorzowie Wlkp. o nakazie zabicia drobiu lub poddania go ubojowi.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 1967.

⁹ Dz. Urz. UE L 193 z 25.06.2014 r.

zagrożonym, wyznaczonym rozporządzeniami Wojewody Lubuskiego w sprawie określenia obszaru zapowietrzonego i zagrożonego wystąpieniem ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), sposobu oznakowania tych obszarów oraz zakazów i nakazów obowiązujących na tych obszarach.

(akta kontroli str. 3-4)

Wzór wniosku o udzielenie pomocy nie przewidywał obowiązku wskazania przez producenta rolnego adresu gospodarstwa, w którym utrzymywano drób, co mogło stanowić utrudnienie dla pracowników ARiMR weryfikujących wnioski w ustaleniu czy dany hodowca spełnia warunki do wypłaty pomocy finansowej.

W formularzu wniosku przewidziano jedynie wskazanie gminy, na terenie której położone było gospodarstwo.

Jak wyjaśniła p.o. kierownika Biura: *Według mnie wniosek o pomoc finansową mógłby być skonstruowany inaczej i zawierać bardziej precyzyjne informacje chociażby w odniesieniu do lokalizacji gospodarstwa, ustalenie każdorazowo tych informacji to czas który można wykorzystać na inne czynności.*

Samodzielnie każdorazowo pracownik starał się ustalić lokalizację w oparciu o załączane faktury lub karty hodowli/karty kurników, a następnie weryfikował na mapie czy gospodarstwo znajduje się w obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym.

(akta kontroli str. 65-67, 82)

5. W dniu 17.02.2017 r. do Biura wpłynął wniosek producenta rolnego z siedzibą w Baczynie o udzielenie pomocy finansowej za 24.586 szt. indyków. Do przedmiotowego wniosku załączono między innymi karty producenta indyków rzeźnych dla dwóch gospodarstw zlokalizowanych w Rakowie oraz Deszcznie i faktury zakupu drobiu. Z ww. kart producenta wynika między innymi, że:

- ⇒ wstawienie indyków do gospodarstwa w Rakowie nastąpiło 29 września 2016 r. (wstawiono 19.680 szt. piskląt); dniem poprzedzającym dzień otrzymania przez PLW w Gorzowie Wlkp. zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI był 18 grudnia 2016 r. (ognisko nr 5 w Gliniku – decyzja PLW w Gorzowie Wlkp. z 20 grudnia 2016 r.); liczebność stada na 18 grudnia 2016 r. wynosiła 18.962 szt.
- ⇒ wstawienie indyków do gospodarstwa w Deszcznie nastąpiło 30 sierpnia 2016 r. (wstawiono 19.440 szt. piskląt); dniem poprzedzającym dzień otrzymania przez PLW w Gorzowie Wlkp. zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI był 30 listopada 2016 r. (ognisko nr 1 w Deszcznie – decyzja PLW w Gorzowie Wlkp. z 3 grudnia 2016 r.); liczebność stada na 30 listopada 2016 r. wynosiła 18.304 szt.

W treści ww. wniosku zawarte zostało m.in. oświadczenie producenta, że jego gospodarstwo nie zostało wyznaczone jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków oraz oświadczenie, iż wszystkie dane podane we wniosku oraz w załącznikach do niego są prawdziwe i zgodne ze stanem faktycznym oraz że znane są mu skutki składania fałszywych oświadczeń wynikające z art. 297 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny¹⁰.

(akta kontroli str. 114-167)

Stosownie do § 13k ust. 7 pkt 1 rozporządzenia, pomoc finansowa nie przysługuje producentowi rolnemu, którego gospodarstwo zostało wyznaczone jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1950.

W dniu 21 grudnia 2016 r. PLW w Gorzowie Wlkp. wyznaczył gospodarstwo wnioskodawcy w Deszcznie za ognisko urzędowo zwalczanej choroby zakaźnej zwierząt – wysoce zjadliwej grypy ptaków, w związku z powyższym producent rolny nie spełniał przesłanek do ubiegania się o pomoc, o której mowa w § 13k ust. 1 rozporządzenia.

(akta kontroli str. 174-176)

W dniu 25 kwietnia 2017 r. ówczesny kierownik Biura wydał decyzję¹¹ o przyznaniu pomocy za drób utrzymywany przez producenta w gospodarstwach położonych w Rakowie oraz w Deszcznie w kwocie 614.650,00 zł.

Ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji wynika, że należna wnioskodawcy pomoc powinna wynieść 474.050,00 zł (tj. jedynie za 18.962 szt. indyków w gospodarstwie w m. Raków nie wyznaczonym jako ognisko HPAI), tj. o 140.600,00 zł mniej niż przyznano decyzją kierownika Biura.

Według przekazanej przez PLW w Gorzowie Wlkp. informacji podmiotowi prowadzącemu gospodarstwo zlokalizowane w Deszcznie decyzją PLW nr 130/2017 z 10 marca 2017 r. przyznano odszkodowanie w wysokości 919.840,78 zł za pochodzące z tego gospodarstwa zabite ptaki (indyki) w liczbie 12.635 szt.

(akta kontroli str. 109-110, 169-173)

Oddział Regionalny ARiMR w Zielonej Górze przekazał do Biura Powiatowego e-mailem 29.03.2017 r. informację zawierającą dane dotyczące gospodarstw rolnych na terenie województwa lubuskiego wyznaczonych jako ogniska HPAI, wśród których znajdowało się ww. gospodarstwo w Deszcznie.

(akta kontroli str. 107-108)

6. Wysokość pomocy finansowej została obliczona i wypłacona według przyjętych stawek. W § 13k ust. 3 rozporządzenia, wskazane zostały stawki pomocy finansowej za jedną sztukę drobiu określonego gatunku, utrzymywanego w gospodarstwie położonym na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym, na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków. I tak, za indyka stawka wynosiła 25 zł, natomiast za kurę 5 zł.

W przypadku 5 badanych wniosków, hodowcy drobiu wnosili każdorazowo o udzielenie pomocy za mniejszą liczbę sztuk drobiu niż wynikało to z załączonej dokumentacji, tj. o odpowiednio:

- 77.532 brojlerzy kurze, podczas gdy z załączonej do wniosku dokumentacji wynikało, że stan stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI wynosił 77.575 brojlerów;
- 17.346 indyków, podczas gdy z załączonej do wniosku dokumentacji wynikało, że stan stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI wynosił 17.348 indyków;
- 24.586 indyków¹², podczas gdy z załączonej do wniosku dokumentacji wynikało, że stan stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI wynosił 37.266 indyków;

¹¹ Decyzja Nr BP066.8110.42.2017.KK/DM.

¹² Wniosek obejmował także drób z gospodarstwa w którym wyznaczono ognisko HPAI.

- 7.787 indyków, podczas gdy z załączonej do wniosku dokumentacji wynikało, że stan stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI wynosił 7.844 indyki;
- 14.200 indyków, podczas gdy z załączonej do wniosku dokumentacji wynikało, że stan stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI wynosił 14.323 indyki.

Producentom rolnym wypłacono pomoc finansową we wnioskowanych przez nich wysokościach, tj. odpowiednio:

- 387.660,00 zł,
- 433.650,00 zł,
- 614.650,00 zł,
- 194.675,00 zł,
- 355.000,00 zł.

Każdorazowo zastosowano właściwą stawkę za poszczególne kategorie drobiu. Jak wskazano w pkt. 5 niniejszego wystąpienia w przypadku jednego z gospodarstw należna wnioskodawcy pomoc powinna wynieść nie 614.650,00 zł a 474.050,00 zł, tj. o 140.600,00 zł mniej niż przyznano decyzją kierownika Biura.

(akta kontroli str. 40)

W innym wniosku stwierdzono że wnioskowana liczebność ptactwa przewyższała liczbę wynikającą z dokumentacji.

Wnioskowana przez tego producenta liczebność wynosiła 15.000 sztuk kurczaków (brojlery), zaś do wniosku (po wezwaniu do uzupełnienia o dokumentację dotyczącą liczebności stada drobiu w gospodarstwie) załączono fakturę zakupu 13.446 szt. piskląt kurzych brojler z 21.10.2016 r. oraz kartę kurnika, w której określono datę wstawienia na dzień 21.10.2016 r., lecz nie podano dat chowu (niewypełniona rubryka „data”). Dokumenty nie zawierały też informacji o terminie oddania stada do uboju. We wniosku nie została skorygowana liczebności drobiu utrzymywanego w gospodarstwie.

Producentowi rolnemu wypłacono pomoc finansową w wysokości 66.040,00 zł¹³.

(akta kontroli str. 65-69, 100-106)

Działanie Biura nie było prawidłowe, gdyż w sytuacji gdy liczba sztuk ptaków wskazana we wniosku jest większa niż w dokumencie potwierdzającym liczebność stada to wnioskodawcę należy wezwać do złożenia wyjaśnień.

Zgodnie z *Zasadami*: Liczbę ptaków, do których wnioskodawca wnioskuje o udzielenie pomocy finansowej, przedstawioną we wniosku, należy porównać z załączonym do wniosku dokumentem, potwierdzającym liczebność stada na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków. Należy zweryfikować, czy dane te są tożsame. Jeżeli liczba sztuk ptaków wskazana we wniosku jest większa niż w dokumencie potwierdzającym liczebność stada to wnioskodawcę należy wezwać do złożenia wyjaśnień. W przypadku, gdy producent rolny nie złoży wyjaśnień w terminie określonym w wezwaniu lub gdy wnioskowana ilość sztuk ptaków jest mniejsza niż wynika to z dokumentów załączonych do wniosku, do wyliczenia wysokości pomocy przyjmuje się mniejszą liczbę ptaków. W przypadku, gdy wniosek

¹³ decyzja nr BP006.8110.23.2017.KK/DM z dnia 5.04.2017 r., kwota wypłacona za 13.208 szt. drobiu

wymaga wyjaśnienia należy do wnioskodawcy wysłać wezwanie do złożenia wyjaśnień, zgodnie z art. 50 § 1 Kpa.

Ponadto według *Zasad* wysokość pomocy dla producenta rolnego ustala się jako iloczyn ilości sztuk utrzymywanych w gospodarstwie położonym na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym, na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez powiatowego lekarza weterynarii zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków i wysokości pomocy za jedną sztukę drobiu danego gatunku.

(akta kontroli str. 11, 15)

Pracownica Biura weryfikująca wniosek wyjaśniła: *Przekazana 21.03.2017 r. w uzupełnieniu przez wnioskodawcę karta kurnika nie posiadała wypełnionej rubryki data. Samodzielnie obliczyłam ilość sztuk na podstawie karty kurnika i przyjąłam ilość ptactwa do wypłaty pomocy, było to wg moich wyliczeń 13.208 szt. Odręcznie dopisałam ołówkiem daty na karcie kurnika i w ten sposób wyliczyłam jaką przyjąć ilość drobiu i wg stanu, na który dzień. We wniosku nadal figuruje 15.000 szt. ptactwa, lecz nie wzywałam wnioskodawcy do złożenia wyjaśnień czy skorygowania wniosku, gdyż z zasad wynika, że jeśli po wezwaniu producent nie złoży wyjaśnień w terminie, do wyliczenia wysokości pomocy należy przyjąć mniejszą liczbę ptaków.*

(akta kontroli str. 81)

Producent drobiu zeznała, że liczba kurcząt we wniosku czyli 15.000 szt. wzięła się stąd, że zwykle mniej więcej tyle wstawiała na fermę, a wypełniając wniosek nie zweryfikowała dokumentów źródłowych, w których była podana konkretna ilość.

Ponadto zeznała, że w przekazanej do Biura na wezwanie dokumentacji – karcie kurnika nie było dat, gdyż pracownik fermy ich nie uzupełnił przez niedopatrzenie. Wypełnienie do końca w tabeli ilości sztuk i upadków w karcie kurnika wynikało z tego, że kilkadziesiąt kurczaków zostało na własne potrzeby.

(akta kontroli str. 86-99)

Z informacji uzyskanej od PLW w Gorzowie Wlkp. wynika, że dla ogniska nr 3 (w m. Białobłocie) wyznaczonego 15 grudnia 2016 r. dniem poprzedzającym dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI był 12 grudnia 2016 r. (zawiadomienie z 13 grudnia 2016 r.).

(akta kontroli str. 169-173)

W toku kontroli NIK producent drobiu złożył zeznania oraz przekazał dokumentację, z której nie wynika jednoznacznie data wywozu drobiu z gospodarstwa. Przedłożone dokumenty zawierają rozbieżności. Dokument z ubojni wskazuje na ubój w dniu 12 grudnia 2016 r., zaś w dokumentach transportowych wskazano jako datę wywozu do ubojni godziny nocne z 12 na 13 grudnia 2016 r. Dostępna dokumentacja nie pozwala na potwierdzenie czy na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia HPAI w gospodarstwie utrzymywany był drób.

(akta kontroli str. 89-95)

7. Analiza terminowości wydanych pięciu decyzji w sprawie pomocy finansowej wykazała, że były one wydane w terminie od 44 do 67 dni od złożenia wniosku o pomoc. Niewydanie badanych pięciu decyzji o przyznaniu pomocy finansowej w terminie przewidzianym przepisami prawa wynikało przede wszystkim z uwarunkowań organizacyjnych przyjętych przez centralę ARiMR, która wprost (pisma z 15 marca 2017 r. oraz 3 kwietnia 2017 r.) wskazała dzień, począwszy od którego umożliwiono biurom powiatowym wydawanie decyzji w sprawie przyznania pomocy finansowej.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Biuro nierzetelnie zweryfikowało wniosek i wypłaciło nienależną pomoc finansową za ptactwo w gospodarstwie wnioskodawcy, które zostało wyznaczone jako ognisko zjadliwej grypy ptaków. Stosownie do § 13k ust. 7 pkt 1 rozporządzenia, pomoc, o której mowa w § 13k ust. 1 nie przysługuje producentowi rolnemu, którego gospodarstwo zostało wyznaczone jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków.

W wyniku przeoczenia przez pracownika, decyzją byłego p.o. kierownika Biura, wypłatę pomocy zawyżono o nienależne 140.600 zł.

Pracownica przygotowująca projekt decyzji wyjaśniła: *Nie jestem w stanie wytłumaczyć dlaczego tego e-maila nie przekazałam ani nie wykorzystałam przy weryfikacji i przygotowywaniu projektu decyzji, po prostu było to moje przeoczenie. Powinam oczywiście powtórnie zweryfikować wniosek i zaznaczyć, że gospodarstwo w Deszcznie zostało wyznaczone jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków. Nie potrafię wytłumaczyć dlaczego tego nie zrobiłam, na pewno nie było to świadome działanie mające na celu przyznanie pomocy nieuprawnionemu podmiotowi. Wniosków i obowiązków wówczas było dużo i to z pewnością przyczyniło się do tego, że nierzetelnie zweryfikowałam wniosek.*

(akta kontroli str. 79-80, 109-110, 174-176)

Jak wyjaśniła p.o. kierownika Biura Powiatowego ARiMR (wówczas naczelnik wydziału): *Producent ubiegał się o pomoc na dwa gospodarstwa (jedno z nich w Deszcznie). Przed wydaniem decyzji z 25.04.2017 r. o przyznaniu pomocy temu producentowi do Biura Powiatowego ARiMR w Gorzowie w końcu marca 2017 r. wpłynął z Oddziału Regionalnego ARiMR e-mail zawierający informację, które gospodarstwa zostały wyznaczone jako ogniska HPAI. Było wśród nich gospodarstwo w Deszcznie (...), lecz przez nieuwagę i dużą ilość obowiązków pracownik Biura nie przekazał tej informacji przełożonym.*

O ile wiem to na dzień wydania decyzji o przyznaniu pomocy ówczesny kierownik nie był w posiadaniu wiedzy, że jedno z gospodarstw, za które przyznaliśmy pomoc finansową, zostało wyznaczone jako ognisko grypy ptaków (tj. Deszczno), zawiodła komunikacja na poziomie Biura, w natłoku e-maili i innych informacji pracownik nie wyłapał, że to producent prowadzący gospodarstwo wyznaczone jako ognisko HPAI wniósł o udzielenie pomocy.

Ówczesny kierownik, który wydał decyzję o przyznaniu pomocy, o ile wiem, przebywa na stałe zagranicą, ja wówczas byłam naczelnikiem wydziału przyznającego pomoc, lecz nie byłam zaangażowana bezpośrednio w wydawanie tej decyzji.

Nie monitorowaliśmy tego gdzie występują ogniska i mimo, że dostaliśmy taką informację z oddziału regionalnego ARMiR to przeoczono ten fakt, było to niedopatrzenie pracownika. W zakresie ptasiej grypy i wniosków o pomoc finansową związanych z ptasią grypą nie było z naszej strony kontaktów czy też współpracy z PLW, wówczas nie dostrzegaliśmy takiej potrzeby, było to też związane z brakiem czasu.

Wydawało nam się oczywiste, że takie gospodarstwa - wyznaczone jako ognisko grypy ptaków, nie będą się o pomoc ubiegać. Oświadczenie o tym

że gospodarstwo nie zostało wyznaczone jako ognisko HPAI jest zawarte we wniosku. (...)

Planujemy w związku z kontrolą NIK i zaistniałą sytuacją podjęcie stosownych działań, czyli będziemy chcieli stwierdzić nieważność naszej decyzji oraz wyegzekwować nienależnie przyznaną pomoc od tego producenta. (...). Będziemy też chcieli składać zawiadomienie w sprawie złożenia fałszywego oświadczenia, gdyż dotychczas nie miałam świadomości, że taka sytuacja miała miejsce. Zamierzamy skierować tę sprawę do prokuratury, ale najpierw czekamy na stwierdzenie nieważności decyzji przyznającej pomoc.

(akta kontroli str. 82-83)

W toku kontroli NIK, Biuro przekazało (16.10.2019 r.) do Oddziału Regionalnego ARiMR wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z 25.04.2017 r., a Dyrektor Lubuskiego Oddziału Regionalnego skierował do producenta (spółki z o.o. z siedzibą w Baczynie) w dniu 31.10.2019 r. zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego z urzędu w sprawie stwierdzenia w całości nieważności decyzji z 25.04.2017 r. o przyznaniu pomocy finansowej wydanej przez ówczesnego p.o. kierownika Biura producentowi rolnemu.

(akta kontroli str. 35-38)

2. Biuro nierzetelnie dokonało weryfikacji wniosku producenta, ignorując obowiązek wynikający z *Zasad*, polegający na konieczności wezwania do złożenia wyjaśnień producenta, jeżeli liczba sztuk ptaków wskazana we wniosku jest większa niż w dokumencie potwierdzającym liczebność stada.

*Pracownik nie wezwał producenta do złożenia wyjaśnień samemu podejmując działania zmierzające do ustalenia wysokości pomocy. Pracownica wyjaśniła m.in. że: *Samodzielnie obliczyłam ilość sztuk na podstawie karty kurnika i przyjąłam ilość ptactwa do wypłaty pomocy (...). Odręcznie dopisałam ołówkiem daty na karcie kurnika i w ten sposób wyliczyłam jaką przyjąć ilość drobiu i wg stanu, na który dzień (...).**

Ponadto Biuro, z powodu braku rzetelności, nie podjęło działań mających na celu ustalenie czy i ile sztuk utrzymywanych było w gospodarstwie na dzień poprzedzający dzień otrzymania przez PLW zawiadomienia o podejrzeniu HPAI.

Na podstawie wydanej przez ówczesnego p.o. kierownika Biura decyzji wypłacono producentowi pomoc finansową w wysokości 66.040 zł.

(akta kontroli str. 65-67, 81,100-101)

3. Spośród analizowanych pięciu decyzji w sprawie przyznania pomocy finansowej w 2017 r., w związku z epizootią grypy ptaków, trzy wydane zostały po upływie 67 dni (wnioski z 17.02., decyzje z 25.04.), zaś dwie po upływie 44 i 50 dni (wnioski z 14 i 20.02., decyzje z 5.04.).

Stosownie do art. 35 § 1 Kpa, organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (art. 35 § 3 ww. ustawy). Zgodnie z art. 36 Kpa, o każdym przypadku niezakończonych sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki oraz wskazując nowy termin załatwienia sprawy; ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych

od organu. Zgodnie z art. 35 § 5 Kpa, do ww. terminów nie wlicza się m.in. okresów opóźnień powstałych z przyczyn niezależnych od organu.

W analizowanych sprawach Biuro nie wzywało wnioskodawców do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub usunięcia braków formalnych. Nie kierowano również wezwań o uzupełnienie wniosków.

Ówczesny p.o. kierownika Biura nie zawiadomił ww. wnioskodawców o przyczynach niewydania decyzji w terminie przewidzianym przez Kpa oraz nie wskazał nowego terminu załatwienia sprawy.

Z komunikatu Departamentu Wsparcia Krajowego ARiMR, kierowanego do dyrektorów oddziałów regionalnych ARiMR wynikało, że dopiero w dniu 3.04.2017 r. w aplikacji RDM (Rejestr pomocy de minimis) został uruchomiony proces wystawiania decyzji o przyznaniu pomocy. Ponadto, ze względu na ograniczone środki finansowe, ustalono tymczasowe limity umożliwiające wystawianie przez kierowników biur powiatowych decyzji o przyznaniu pomocy. W ww. komunikacie zaznaczono również, że decyzje i realizacja płatności dla pozostałych wniosków nie zmieściły się w tymczasowym limicie, będą mogły być realizowane dopiero po zmianie planu finansowego Agencji na 2017 r.

(akta kontroli str. 3-4, 177-180)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przestrzeganie określonych w Kpa terminów na załatwienie spraw, a w przypadku ich niezakończenia w wymaganym w terminie, zawiadomienie strony o tym fakcie wraz z podaniem przyczyny zwłoki oraz wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy; również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od Biura.
2. Ustalanie, zgodnie z przepisami ogólnymi i regulacjami wewnętrznymi, wszystkich elementów stanu faktycznego istotnych dla rozpatrywanej sprawy w celu określania prawidłowej wysokości należnej wnioskodawcy pomocy finansowej oraz ujawnienia ewentualnych okoliczności wyłączających prawo do uzyskania pomocy.
3. Podjęcie skutecznych działań w celu wyegzekwowania nienależnie pobranej pomocy od producenta rolnego, którego gospodarstwo zostało wyznaczone jako ognisko wysoce zjadliwej grypy ptaków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 15 listopada 2019 r.

Kontroler

Paweł Pawlak
główny specjalista
kontroli państwowej

.....

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....

podpis